

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 27.08.2026 nr 1.2-2/78-1/

Meie 16.09.2026 nr 5.2-2/20592-2

Eelnõu tagasiside

Sotsiaalkindlustusametile (SKA) on esitatud arvamuse avaldamiseks **puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu** (Euroopa puudega inimese kaardi ja parkimiskaardi direktiivi ülevõtmine). SKA tutvus eelnõuga ja oleme tuvastanud mitu kõrget riski, mis seavad seaduse tähtaegse rakendamise ohtu ja mida SKA-l iseseisvalt maandada pole võimalik.

I. Riskid

1. Infosüsteemide arendusrisk – selleks, et eelnõud oleks võimalik kavandatud ajaks rakendada, peaks ettevalmistustööd algama juba 2026 aasta IV kvartalis. Täna puudub aga selgus nii rahaliste vahendite olemasolu kui ka võimaliku arenduspartneri osas. Juhul kui algus viibib, ei saa vajalikud arendused 2028. aasta 1. juuniks valmis;
2. Õigusselguse ja rahastuse risk – Euroopa Komisjon ei ole isegi kavandina esitanud osa direktiivi rakendusakte, mis reguleerivad digitaalse kaardi formaati ja andmekoosseisu. Samuti pole kindel, kas 2026. aasta lõpuks valmib EL digikukkur, kuhu digitaalne kaart peab minema. Seetõttu ei ole olnud SKA-l võimalik lõpuni kirjeldada oma haldusülesannet ega prognoosida kõiki kaasuvaid kulusid. SKA jätkab küll tegevustega, et rakendus oleks võimalik juuni 2028, kuid täna puudub meil kindlus, et rakendamiseks vajalikud rahalised vahendid on garanteeritud, mistõttu ei ole selge, mis mahus saame tegevusi ette võtta. Lähtudes eeltoodust on väga suur tõenäosus, et SKA ei suuda ametist mitteolenevatel põhjustel seaduse täitmiseks tähtajalist (s.t 1. juuniks 2028) valmisolekut saavutada ja teeme ettepaneku kaaluda Euroopa Komisjonilt direktiivi ülevõtmise tähtaja pikendamise taotlemist;
3. Hankerisk – täna puudub selgus teenuse rahastuse kohta riigieelarvest 2028. aastast alates ja SKA ei saa hanget korralda ilma eelarveliste vahenditeta. Analoogiliste teenuste hankijate kogemusest selgub, et selline keeruline ja mahukas hange võtab aega 1-1,5 aastat (s.h võimalikud vaidlustused) ja seejärel veel minimaalselt 6 kuud, et lepingupartner jõuaks teha vajalikud ettevalmistustööd. Seda arvestades on väga tõenäoline, et 1. juuniks 2028 ei ole võimalik tagada hanke täitmist.

II. Ettepanekud ja tähelepanekud eelnõu kohta

4. Eelnõu § 1 punkt 4 (PISTS § 2² lõige 4 punkt 2). Teeme ettepaneku kaaluda punkti välja jätmist, tunnistada kehtetuks PISTS § 2³ lõike 6 punkt 5 ja jätta PISTS § 2² lõikest 4 välja sõna „elutingimuste“.
Põhjendus: Andmeid elutingimuste kohta on puude tuvastamisel keeruline hinnata. SKA-l puudub praktikas objektiivne informatsioon taotleja elukeskkonna kohta ja puudub meetodika, kuidas elukeskkonda puude raskusastme tuvastamisel arvesse võtta. Lisaks puudub tööaliste töövõime hindamise ja puude raskusastme tuvastamise ühistaotluses elukeskkonna kirjeldamise küsimus. SKA teeb ettepaneku, et elukeskkonda hindab tulevikus kohalik omavalitsus, kes on kõige lähemal inimesele ja suudab vajadusel elukeskkonna

muutmisel ka kaasa rääkida. SKA ülesandeks jääks terviseseisundist tulenevate tegutsemis- ja osalemisspiirangute kirjeldamine, mida saab elukeskkonna hindamisel järgmises etapis sisendina arvesse võtta.

5. Eelnõu § 1 punkt 6 (PISTS § 2³ lõige 6 punkt 3), § 1 punkt 9 (PISTS § 2⁵ lõige 7), § 4 punkt 3 (ÜTS 36 lõige 1). Eelnõus vajaks läbivalt üle vaatamist, kas 18-aastane isik on kaasa arvatud või peetakse silmas alla 18-aastast last. Kuni 18-aastase puhul mõistetakse ka 18-aastast isikut. Täpsustus on oluline, kuna TsÜS § 8 lõike 2 kohaselt on 18-aastased isikud täisealised ning neil on täielik teovõime. Seejuures on ka 01.02.2027 jõustuva PISTS § 2 lõike 2¹ muudatusega 18-aastased täisealiste kategoorias. Eelnõu § 1 punktis 9 viidatakse aga kuni 18-aastasele lapsele.
6. Eelnõu § 1 punkt 9 (PISTS § 2⁵):
 - 6.1. Lõige 1. Teeme ettepaneku kaaluda sõnastust: „(1) Euroopa puudega inimese kaart on Euroopa Liidu liikmesriigi pädeva asutuse väljastatud füüsiline või digitaalne dokument, mis tõendab kaardi omaja õigust avaliku sektori asutuse või eraettevõtja pakutavatele puudest tulenevatele eritingimustele või eeliskohtlemisele.“. Põhjendus: ettepanek kaaluda täiendust, et ei jääks ekslik mulje mille kohaselt, mille kohaselt võiks kaardi omanik nõuda suvalist eeliskohtlemist.
 - 6.2. Lõige 9. Palume kaaluda, kas „A-tähise“ asemel oleks õigem kasutada „A-tähte“ nagu seda on käsitletud direktiivis. Ühtlasi vajaks täpsustamist, kas kehtestatakse A-tähe kaardile kandmise tingimuse, ehk millisel juhul A-tähe saab või A-tähega kaasnevad õigused ja soodustused.
7. Eelnõu § 1 punkt 12 (PISTS § 2⁸ lõige 6) ja § 2 punkt 6 (LS § 167³ lõige 6). Praegune sõnastus võib jätta mulje, et SKA peab iga valideerimisrakenduse kasutaja kandma registrisse ja sõlmima iga kasutajaga andmetöötluslepingu. Kasutajate autentimine (nt mobiil-ID abil) on vajalik, kuid see ei tohiks tekitada bürokraatiat suurendavat kohustust sõlmida lepinguid valideerimisrakenduse kasutajatega või pidada nende kohta registrit. See oleks administratiivselt ja tehniliselt kallis ning keeruline. Seetõttu oleks üheks võimaluseks jätta viidatud sätetes ära „kasutajate registreerimise, andmetöötlustingimuste sõlmimise“ osa. Ühtlasi vajaks täpsustamist, kas ja milliste andmekogude vahel eeldab valideerimisrakenduse kasutamine andmevahetust ja milliseid andmeid selle raames vahetatakse.
8. Eelnõu § 1 punkt 13 (PISTS § 2⁹ lõige 2) ja § 2 punkt 7 (LS § 167⁴ lõige 2). Teeme ettepaneku kaaluda, kas selline regulatsioon on vajalik või piisab ka SÜS-st ja HMS-st. HMS § 61 lõike 1 kohaselt on teatavaks tegemine või kättetoimetamine juba täna haldusakti kehtivuse eelduseks.
9. Eelnõu § 1 punkt 13 (PISTS § 2⁹ lõige 1 punkt 3) ja § 2 punkt 7 (LS § 167⁴ lõige 1 punkt 3). Teeme ettepaneku kaaluda, kas kaarti saab kehtetuks tunnistada kui kaart on võltsitud. Kas sellises olukorras on üldse väljastatud kaarti, mida kehtetuks tunnistada?
10. Eelnõu § 2 (liiklusseaduse muutmine):
 - 10.1. Teeme ettepaneku lisada liiklusseadusesse (LS) analoogiline säte nagu PISTS § 2⁵ lõige 4: „Euroopa puudega inimese parkimiskaardi taotluse vastuvõtmise ja füüsilise kaardi väljastamisega seotud haldusülesande võib Sotsiaalkindlustusamet halduskoostöö seaduses sätestatud korras halduslepinguga üle anda.“
Selgitus: SKA-l on soov hakata väljastama kaarte analoogiliselt juhilubadega teenusepartneri kaudu, kellele me edastame andmed ja kes trükib ja saadab välja inimestele kaardid.
 - 10.2. LS-il on laiem subjektide ring kui näiteks SÜS-il, SHS-il või PISTS-il. Näiteks laieneb LS § 1 lõike 3 kohaselt liiklusseadus Eesti territooriumil viibivale välismaalasest liiklejale ja välismaal registreeritud sõidukile, kui rahvusvaheliste lepingutega ei ole ette nähtud teisiti.“ Sellega seonduvalt vajaks täpsustamist, millised nõuded on Euroopa puudega inimese parkimiskaardi taotlemisel tervisetõendile. Kas sobivad ka 3-riikide ja teiste liikmeriikide tervisetõendid?
 - 10.3. LS § 167⁶ lõiked 1 ja 2. Euroopa puudega isiku kaardi kasutamise üle järelevalve teostamine. Täpsustamist vajaks, millist järelevalvet on antud juhul silmas peetud. LS § 193 lõike 1 kohaselt teostavad LS-i kohast (liiklus)järelevalvet politseiametnikud, abipolitseinikud ja muud ametiisikud nendele seadusega antud pädevuse piires ning valla- või linnavalitsus peatumise ja parkimise nõuete üle kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil. Võttes arvesse, et Euroopa puudega isiku parkimiskaarti kasutatakse liikluses, peaks parkimiskaardi kasutamise järelevalve alluma LS-i kohasele liiklusjärelevalve, mitte SKA järelevalvele.

11. Eelnõu § 4 punkt 1 (ÜTS § 32 lõige 3). Palume kontrollida, kas viide PISTS-le on vajalik, võttes arvesse, et teised EL liikmesriigid ei väljasta Euroopa puudega inimeste kaarte Eesti seaduste alusel.
12. Eelnõust ja seletuskirjast ei selgu, milliseid SKA infosüsteeme kavandatakse muudatus puudutab. Võttes arvesse, et puuetega inimeste kaardi väljastamine tööprotsess on täna SKAIS-is ja parkimiskaartide osa arendatakse (SKAIS2-te) vajab läbi mõtlemist, kas ja millised muudatusi see eeldab vastava andmekogu põhimääruses.

SKA on valmis koostööks, et leida parim viis direktiivist tulenevate nõuete rakendamiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maret Maripuu

peadirektor

Andrus Jürgens

57833628, Andrus.Jurgens@sotsiaalkindlustusamet.ee

Liis Paloots

5870 6922, Liis.Paloots@sotsiaalkindlustusamet.ee

Kalev Härk

5884 9871, Kalev.Hark@sotsiaalkindlustusamet.ee

Mariliis Raidma

5392 6124, mariliis.raidma@sotsiaalkindlustusamet.ee

Kristina Pähkel

5333 1563, Kristina.Pahkel@sotsiaalkindlustusamet.ee

Marge Mägi

5472 0389, Marge.Magi@sotsiaalkindlustusamet.ee